

Aleg. 298

Wniosek.

Podpisani wnoszą:

- A. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod A/. projekt ustawy zmieniający
- B. postanowienia §§. 3. i 12. statutu krajowego i załączony pod B/. projekt sejmowej ordynacyi wyborczej.

Oleśnicki,
wnioskodawca.

*Bohaczewski, Szajer, Glidziuk, A. Barabasz, Huryk, Staruch, Ostapczuk, Ochrymowicz,
Dr. Mogielnicki, Mazikiewicz, Barwiński, Korol, Stapiński, Krempa.*

Ustawa

z dnia zmieniająca postanowienia §§. 3. i 12. statutu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem — ogłoszonego jako załącznik II-gi patentu z 26. lutego 1861 Nr. 20 Dz. p. p.

Art. I.

Postanowienia §§. 3. i 12. statutu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszonego jako załącznik II-gi patentu z 26. lutego 1861 Nr. 20 Dz. p. p. tracą w swoim dotychczasowym brzmieniu moc obowiązującą i mają na przyszłość obowiązywać w następującem brzmieniu:

§. 3.

Sejm składa się z stu osmdziesięciu członków — a mianowicie:

a) z Arcybiskupów grecko-rzymsko- i ormiańsko katolickiego we Lwowie, rz. kat. księcia biskupa w Krakowie, gr. kat. biskupów w Przemyślu i Stanisławowie, rz. kat. biskupów w Przemyślu i Tarnowie. Na wypadek opróżnienia miejsc biskupa lub arcybiskupa jest członkiem Sejmu administrator dycyezji;

b) rektorów Uniwersytetu we Lwowie i Krakowie i Szkoły politechnicznej we Lwowie;

c) prezesa Akademii Umiejętności w Krakowie;

d) ze stu sześćdziesięciu ośmiu wybranych posłów a mianowicie:

I. Czterdziestu czterech posłów z kuryi większej posiadłości gruntowej;

II. Dwudziestu ośmiu posłów z kuryi miast;

III. Trzech posłów z kuryi izb handlowych i przemysłowych;

IV. Siedmdziesięciu ośmiu posłów z kuryi gmin wiejskich;

V. Piętnastu posłów z kuryi ogólnej.

§. 12.

Jednego Członka Wydziału krajowego wybierają posłowie wybrani z kuryi większej posiadłości gruntowej; jednego posłowie wybrani z miast i izb handlowych i przemysłowych; jednego posłowie wybrani z gmin wiejskich, a jednego posłowie wybrani z kuryi ogólnej — wszystkich z pomiędzy członków Sejmu.

Innych dwóch Członków Wydziału krajowego wybiera cały Sejm z pomiędzy siebie. Każdy z tych wyborów następuje absolutną większością głosów. Kiedy taka większość nie da się przy pierwszym i drugim wyborze osiągnąć, to należy przeprowadzić ściślejszy wybór między dwoma kandydatami, którzy przy drugim głosowaniu otrzymali najwięcej głosów.

Na wypadek równości głosów rozstrzyga los.

Art. II.

Niniejsza ustawa ma wejść w życie z chwilą rozpisania najbliższych ogólnych wyborów sejmowych.

Sejmowa ordynacya wyborcza

dla Królestw Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Ustawa z dnia

Art. I.

Sejmowa ordynacya wyborcza dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszona jako załącznik II. patentu z 26. lutego 1861 Nr. 20. Dz. u. p. traci w dotychczasowem swem brzmieniu moc obowiązującą i ma na przyszłość obowiązywać w brzmieniu następującem:

I. Okręgi i miejsca wyborcze.

§. 1.

Dla wyboru posłów z kuryi większych posiadłości gruntowych stanowią okręgi wyborcze następujące grupy powiatów:

1. Kraków - Brzesko - Wieliczka - Bochnia - Podgórze - Chrzanów - Wadowice - Biała - Myślenice - Żywiec z miejscem wyboru Kraków i z liczbą sześciu posłów;
2. Brzeżany - Bóbrka - Podhajce - Przemyślany - Rohatyn z miejscem wyboru Brzeżany i liczbą trzech posłów;
3. Czortków - Zaleszczyki - Borszczów - Husiatyn z miejscem wyboru Czortków i liczbą trzech posłów;
4. Przemyśl - Jarosław - Jaworów - Mościska z miejscem wyboru Przemyśl i liczbą trzech posłów;
5. Sambor - Drohobycz - Rudki - Stary Sambor - Turka z miejscem wyboru Sambor i liczbą trzech posłów;
6. Sanok - Dobromil - Brzozów - Lisko - Krosno z miejscem wyboru Sanok i liczbą trzech posłów;
7. Tarnopol - Skałat - Trembowla - Zbaraż z miejscem wyboru Tarnopol i liczbą trzech posłów;
8. Tarnów - Dąbrowa - Mielec - Kolbuszowa - Ropczyce - Pilzno - Jasło, z miejscem wyboru Tarnów i liczbą trzech posłów;
9. Złoczów - Brody - Kamionka z miejscem wyboru Złoczów i liczbą trzech posłów;
10. Żółkiew - Sokal - Rawa - Cieszanów, z miejscem wyboru Żółkiew i liczbą trzech posłów;
11. Kołomyja - Horodenka - Kosów - Peczeniżyn - Śniatyn, z miejscem wyboru Kołomyja i liczbą dwóch posłów;
12. Rzeszów - Łańcut - Nisko - Przeworsk - Strzyżów - Tarnobrzeg z miejscem wyboru Rzeszów i liczbą dwóch posłów;
13. Nowy Sącz - Nowy Targ - Limanowa - Grybów - Gorlice z miejscem wyboru Nowy Sącz i liczbą dwóch posłów;
14. Stanisławów - Bohorodczany - Buczacz - Tlumacz - Nadwórna z miejscem wyboru Stanisławów i liczbą dwóch posłów;

15. Stryj-Dolina-Kalusz Żydaczów z miejscem wyboru Stryj i liczbą dwóch posłów — i

16. Lwów-Gródek, z miejscem wyboru Lwów i jednym posłem.

Wszyscy w jednym okręgu uprawnieni do wyboru posła wyborcy stanowią jedno ciało wyborcze.

§. 2.

Dla wyboru posłów z miast stanowią okręgi wyborcze następujące miasta, względnie grupy miast:

1. Biała. 2. Brody. 3. Drohobycz. 4. Jarosław. 5. Kołomyja 6. Kraków. 7. Lwów. 8. Nowy Sącz. 9. Przemyśl. 10. Rzeszów. 11. Sambor. 12. Stanisławów. 13. Stryj. 14. Tarnopol. 15. Tarnów. 16. Brzeżany i Złoczów. 17. Bochnia i Wadowice. 18. Gorlice i Jasło. 19. Sanok i Krosno. 20. Podgórze i Wieliczka.

Każde z wymienionych miast jest dla siebie miejscem wyboru.

W okręgu wyborczym 16. jest głównem miejscem wyboru Złoczów, w 17. Bochnia, w 18. Jasło, w 19. Sanok, w 20. Podgórze.

§. 3.

Lwów wybiera sześciu, Kraków czterech, a inne w §. 2. wyliczone okręgi wyborcze miast po jednym posle. Wszyscy uprawnieni do wyboru posła z jednego miasta stanowią jedno ciało wyborcze.

§. 4.

Izby handlowe i przemysłowe we Lwowie, Krakowie i Brodach wybierać mają po jednym posle. Członkowie i zastępcy każdej izby tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 5.

Każdy z 78 powiatów politycznych kraju w swoich granicach terytoryalnych stanowi osobny okręg wyborczy dla wyboru posłów z gmin wiejskich.

§. 6.

W okręgach wyborczych gmin wiejskich jest miejscem wyborczem każda miejscowość stanowiąca gminę, która według ostatniego spisu ludności liczy więcej jak 250 mieszkańców. Z miejscowości tego samego powiatu, liczących 250 lub mniej mieszkańców, położonych obok siebie w tym samym okręgu wyborczym, mają się utworzyć zbiorne miejsca wyborcze. Zbiorne miejsca wyborcze oznaczyć ma Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym — drogą rozporządzenia. Jedno zbiorne miejsce wyborcze nie może obejmować gminy względnie miejscowości z ludnością razem powyżej tysiąca mieszkańców. Głównem miejscem wyborczem każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

§. 7.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 5. wyliczonych, ma wybrać jednego jednego posła. Wyborcy z wszystkich gmin okręgu wyborczego (z wyjątkiem z tych miast, które podług §. 2. wybierają same osobno posła) stanowią jedno ciało wyborcze.

§. 8.

Dla wyboru posłów z ogólnej kuryi wyborczej, stanowią okręgi wyborcze następujące grupy powiatów:

1. Lwów z głównym miejscem wyboru Lwów;
2. Kraków - Podgórze, z głównym miejscem wyboru Kraków;
3. Wadowice - Biała - Chrzanów - Żywiec - Myślenice - Wieliczka, z głównym miejscem wyboru Wadowice;
4. Nowy Sącz - Limanowa - Nowy Targ - Grybów - Gorlice, z głównym miejscem wyboru Nowy Sącz;
5. Tarnów - Brzesko - Bochnia - Dąbrowa - Mielec - Pilzno, z głównym miejscem wyboru Tarnów;
6. Rzeszów - Ropczyce - Strzyżów - Kolbuszowa - Tarnobrzeg - Nisko, z głównym miejscem wyboru Rzeszów;
7. Sanok - Krosno - Jasło - Brzozów - Dobromil - Lisko, z głównym miejscem wyboru Sanok;
8. Jarosław - Łańcut - Przeworsk - Cieszanów - Mościska - Jaworów - Gródek, z głównym miejscem wyboru Jarosław;
9. Przemyśl - Sambor - Stary Sambor - Drohobycz - Turka, z głównym miejscem wyboru Przemyśl;
10. Stryj - Żydaczów - Dolina - Kałusz - Bóbrka - Rudki, z głównym miejscem wyboru Stryj;
11. Brody - Kamionka - Żółkiew - Rawa - Sokal, z głównym miejscem wyboru Brody;
12. Tarnopol - Zbaraż - Złoczów - Przemyślany - Brzeżany, z głównym miejscem wyboru Tarnopol;
13. Stanisławów - Rohatyn - Podhajce - Buczacz - Tlumacz - Bohorodczany, z głównym miejscem wyboru Stanisławów.
14. Borszczów - Zaleszczyki - Czortków - Husiatyn - Tremboła - Skalał, z głównym miejscem wyboru Borszczów;
15. Kołomyja - Peczeniżyn - Nadwórna - Kosów - Śniatyn - Gródek, z głównym miejscem wyboru Kołomyja.

§. 9.

W okręgach wyborczych ogólnej kuryi wyborczej jest miejscem wyboru każda miejscowość stanowiąca gminę, która podług ostatniego spisu ludności liczy więcej jak 500 mieszkańców. Z miejscowości liczących 500 lub mniej mieszkańców, położonych obok siebie w tym samym okręgu wyborczym na terytoryum tego samego powiatu sądowego, mają być utworzone zborne miejsca wyborcze. Zborne miejsca wyborcze oznaczyć ma Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym drogą rozporządzenia. Jedno zbiorne miejsce wyborcze nie może obejmować gminy, względnie miejscowości z ludnością powyżej 3.000 mieszkańców.

§. 10.

Każdy z okręgów wyborczych w §. 8. wyliczonych ma wybierać jednego posła.

Wyborcy z wszystkich gmin jednego okręgu wyborczego stanowią jedno ciało wyborcze.

II. O prawie czynnego i biernego wyboru.

§. 11.

Pełnoletni austriacycy obywatele, posiadający takie dobra tabularne, od których opłacają rocznie co najmniej 200 koron podatków państwowych realnych, wybierają sami bezpośrednio posłów na Sejm z kuryi większych posiadłości gruntowych. Prawo wyboru posła przysługuje i niewłasnowolnym posiadaczom dóbr tabularnych; głosują w ich imieniu prawni ich zastępcy (opiekun, kurator) lub tychże pełnomocnicy.

Za żonę wykonuje to prawo jej mąż, który z nią żyje, za inne kobiety własnowolne — ich pełnomocnik.

Jeżeli mąż i żona intabulowani za współwłaściciele majątności tabularnej, to prawo owo przysługuje mężowi.

§. 12.

Jeżeli dobra tabularne do wyboru posła uprawniające, są w^e wspólnem posiadaniu kilku posiadaczy, to tylko ten z pomiędzy nich ma prawo wybierać posła, kogo wszyscy spółnicy do tego upoważnią.

Jeżeli ktoś posiada dwa albo trzy dobra tabularne, od których roczne podatki realne razem wzięte wynoszą 200 koron, to posiadanie tych dóbr uprawnia także do wybierania posła z kuryi większych posiadłości.

§. 13.

Jeżeli dobra tabularne, uprawniające do wyboru posła z większych posiadłości, są w posiadaniu jakiejś korporacji lub towarzystwa, to prawo wyboru ma wykonywać ta osoba, która według postanowień prawnych albo statutów towarzystwa reprezentuje na zewnątrz tę korporację lub towarzystwo.

Gminy posiadające takie dobra tabularne, mają wykonywać prawa wyboru przez swoją zwierzchność.

§. 14.

Posłów z miast, wyszczególnionych w §. 2. i z gmin wiejskich wymienionych w §. 5. tej ustawy, mają wybierać bezpośrednio wszyscy ci członkowie gminy rodzaju męskiego, którzy:

1. w miastach w §. 2. wyszczególnionych uprawnieni są do wyboru reprezentacji gminnej, — albo od pół roku płacą co najmniej dziesięć koron podatków państwowych bezpośrednich, a nie zachodzą co do nich zresztą przyczyny wykluczające od czynnego wyboru reprezentacji gminnej;

2. w gminach wiejskich w §. 5. wspomnianych stanowią pierwsze dwie trzecie wszystkich członków gminy do wyboru rady gminnej uprawnionych, a podług wysokości opłacanych rocznie bezpośrednich podatków państwowych ugrupowanych, dalej wszyscy ci członkowie gminy, którzy od pół roku płacą co najmniej dziesięć koron bezpośrednich podatków państwowych, a co do których przyczyny wykluczające od czynnego wyboru reprezentacji gminnej nie zachodzą, a w końcu wszyscy ci członkowie gminy, którym służy prawo czynnego wyboru reprezentacji gminnej bez względu na wysokość opłacanych podatków.

Jeżeli kilku uprawnionych opłaca takie same podatki, starszy wiekiem poprzedza młodszego.

§. 15.

Osoby, co do których zachodzą wszystkie w §. 14. przewidziane warunki czynnego prawa wyboru w jednym z okręgów wyborczych miast, albo gmin wiejskich nie mogą w tych okręgach wykonywać tego prawa, jeżeli służy im prawo czynnego wyboru w kuryi większych posiadłości.

Osoby, posiadające wszystkie te warunki czynnego wyboru w jednym z okręgów wyborczych gmin wiejskich, nie mogą w tym okręgu wykonywać tego prawa, jeżeli służy im prawo czynnego wyboru w którymkolwiek okręgu wyborczym miast.

§. 16.

Do wyboru posłów z ogólnej kuryi wyborczej wspomnianych w §. 8. tej ustawy, jest uprawnionym każdy własnowolny obywatel państwa, który ukończył 24. rok życia, co do którego

nie zaszły przyczyny powodujące według obowiązującej ustawy gminnej utratę prawa czynnego wyboru reprezentacyi gminnej, a to w tej gminie, w której w dniu rozpisania wyboru jest co najmniej sześć miesięcy zamieszkały. Wykluczone jednak od prawa czynnego wyboru w tej kuryi są wszystkie te osoby, którym po myśli §§. 11. i 14. tej ustawy przysługuje prawo czynnego wyboru w kuryach większych posiadłości, miast lub gmin wiejskich.

§. 17.

Każdy wyborca może swe prawo wyboru wykonywać tylko w jednym okręgu wyborczym i w zasadzie tylko osobiście.

Wyjątkowo mogą wyborcy z kuryi większych posiadłości wykonywać swe prawo głosowania przez pełnomocnika; ten musi w tej samej klasie wyborców mieć prawo wybierania i może zastępować tylko jednego wyborcę.

Uprawnieni do wyboru w kuryi większych posiadłości mający dobra w więcej niż w jednym okręgu położone, mają wykonywać swe prawo wyborcze w tym okręgu, w którym leżą ich najwyżej opodatkowane dobra.

Uprawnieni do wyboru z kuryj wyborczych miast, gmin wiejskich lub z kuryi ogólnej, jeżeli są członkami kilku gmin, mogą wykonywać prawo wyborcze tylko w tej gminie, w której zwykle zamieszkują.

§. 18.

Posłem sejmowym może być wybrany każdy, który:

- a) jest obywatelem austriackim;
- b) ma lat 30;
- c) znajduje się w pełnem używaniu wszystkich praw obywatelskich;

d) ma według postanowień poprzednich tej ustawy prawo wybierać posła sejmowego w którejkolwiek kuryi wyborczej.

§. 19.

Od prawa wybierania i wybieralności wykluczone są te osoby, które zasądzone zostały wyrokiem sądowym za jakąkolwiek zbrodnię, albo za przestępstwo kradzieży, sprzeniewierzenia, udziału w nich, oszustwa, lub za przewinienie bankrutstwa (§§. 460, 461, 463, 464 i 486 ustawy karnej).

Ten skutek zasądzenia karnego ma ustąpić co do zbrodni wyszczególnionych w §. 6. pod liczbami 1 do 10 ustawy z 15. listopada 1867 (Nr. 131 Dz. p. p.) po ukończeniu kary, w innych zaś wypadkach po upływie lat pięciu, a co do przestępstw i przewinień wyżej wymienionych po upływie lat trzech, licząc od ukończenia kary.

Osoby, które popadły w konkurs, albo załagodziły swe bankructwo dobrowolną ugodą z wierzycielami przy współudziale sądu, nie mogą być wybrane posłem do Sejmu, jak długo trwa rozprawa konkursowa lub ugodowa.

III. O rozpisaniu i przygotowaniu wyborów.

§. 20.

Do przeprowadzenia wyborów wzywa Namiestnik, ogłaszając dzień, w którym mają się odbyć wybory posłów sejmowych w miejscach wyborczych, przeznaczonych niniejszą ordynacją wyborczą.

Dzień wyborów należy tak ustanowić, żeby można było poczynić wszelkie potrzebne przygotowania.

§. 21.

Ogólne wybory do Sejmu należy w ten sposób rozpisywać, żeby wybierano najpierw posłów z kuryi ogólnej, następnie z kuryi gmin wiejskich, miast, oraz izb handlowych i przemysłowych, a w końcu z kuryi większych posiadłości i żeby wybory z każdej z powyższych kuryj odbyły się w całym kraju na jednym dniu.

§. 22.

Rozpisanie ogólnych wyborów należy ogłosić w dziennikach krajowych, a także ogłoszeniami we wszystkich gminach kraju.

Rozpisanie pojedynczych wyborów należy ogłosić co do kuryi wyborczej z większych posiadłości i izb handlowych i przemysłowych dziennikami krajowymi, a co do kuryj wyborczych miast, gmin wiejskich i kuryi ogólnej, ogłoszeniami we wszystkich gminach, należących do odnośnego okręgu wyborczego.

Między dniami ogłoszenia wyborów, a dniem wyboru z kuryi ogólnej musi upłynąć czas co najmniej sześciu tygodni.

§. 23.

Wszystkich uprawnionych do wyboru, którzy według ordynacyi niniejszej tworzą jedno ciało wyborcze z wyjątkiem uprawnionych do wyboru w izbach handlowych i przemysłowych, spisuje się w jedną osobną listę.

Listę wyborców każdego ciała wyborczego ma utrzymywać w ewidencji władza powołana do jej ułożenia i ma ją wygotować w dwóch egzemplarzach.

§. 24.

Listy wyborców dla ciała wyborczego większych posiadłości ma układać Namiestnik okręgami i ogłosić w dziennikach krajowych, naznaczając od dnia ogłoszenia 11-dniowy termin do reklamacyj. Po tym terminie wniesione reklamacye będą jako spóźnione odrzucone.

§. 25.

Namiestnik ma rozstrzygać, czy reklamacye wniesione co do wpisania w listę wyborczą osób nieuprawnionych, albo na odwrót, co do opuszczenia uprawnionych do wybierania, są uzasadnione lub nie; jemu przysługuje także prawo aż do dnia wyborów urzędowo poprawić listę wyborców większych posiadłości.

§. 26.

Skoro tylko lista wyborców ciała wyborczego większych posiadłości będzie poprawioną przez rozstrzygnięcie reklamacyj w przepisany termin wniesionych, winien Namiestnik przesłać wyciągi z tej listy i z tego spisu do odnośnych Starostw. Starostwa mają wygotować dla wyborców karty legitymacyjne, t. j. pisma, w których ma być wypisane imię i nazwisko wyborcy, miejsce, dzień i czas wyboru, które to pismo uprawnia do udziału w wyborach.

Karty legitymacyjne doręcza się wyborcom większych posiadłości, a jeżeli kto nie mieszka w kraju, wzywa się go za pośrednictwem krajowych urzędowych dzienników, żeby się po nią zgłosił.

§. 27.

Listę wyborców z miast, wyszczególnionych w §. 2. ord. wyb., jak również listę wyborców z gmin wiejskich wspomnia-

nych w §. 5. ord. wyb. — jak w końcu listę wyborców z kuryi ogólnej wspomnianych w §. 8. ord. wyb., układa w każdym mieście względnie w każdej gminie burmistrz względnie naczelnik gminy przy ścisłem zastosowaniu postanowień §§. 14. i 19. niniejszej ordynacyi wyborczej i wyklada w urzędzie gminnym do przeglądu najpóźniej na 30 dni przed wyborem posła. Zarazem winien to wyłożenie listy obwieścić w gminie, a to tak przez należyte ogłoszenie ustne, jak również przybicie ogłoszenia pisemnego na budynku gminnym i co najmniej w trzech widocznych miejscach w gminie, i wyznaczyć ośmiodniowy termin do wniesienia reklamacyj, tak jednak, żeby między ostatnim dniem tego terminu a dniem wyboru posła było co najmniej 14 dni czasu.

W ogłoszeniu tem ma być dokładnie oznaczony lokal, w którym lista do przeglądu jest wyłożona, jak również ma być podane do ogólnej wiadomości, że listę przeglądać wolno każdemu wyborcy każdego dnia od godziny 9. rano do 6. południu.

Listy wyborcze wolno każdemu przeglądać i brać z nich sobie odpisy.

Reklamacye przeciw listom wyborczym mogą wnosić uprawnieni do wyboru w odnośnym okręgu wyborczym z powodu pomieszczenia w liście do wyboru nieuprawnionych lub pominięcia do wyboru uprawnionych do rąk naczelnika odnośnej gminy.

Naczelnik gminy obowiązany jest wniesione do rąk jego reklamacye w przeciągu 24 godzin przedłożyć starostwu powiatowemu a w miastach z własnymi statutami temu organowi politycznemu, którego Namiestnik do rozstrzygania reklamacyj wyznaczy.

Starostwo powiatowe, względnie ten organ, obowiązany jest wniesione reklamacye bezzwłocznie rozstrzygnąć tak, żeby rozstrzygnięcie wnoszącemu reklamacyę w przeciągu dni trzech od jej przedłożenia powołanej do rozstrzygnięcia władzy doręczone było.

Przeciw temu rozstrzygnięciu wolno reklamującemu w przeciągu dni trzech od doręczenia wnieść odwołanie przez Starostwo powiatowe względnie polityczny organ, który wydał rozstrzygnięcie, do Namiestnika kraju.

Namiestnik rozstrzyga reklamacye ostatecznie, tak jednak, żeby pisemne jego rozstrzygnięcie reklamującemu przed dniem wyboru posła doręczone być mogło.

§. 28.

Listy wyborcze sprostowane wskutek rozstrzygnięcia reklamacyi mają być przygotowane w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz przedłożyć ma naczelnik gminy Starostwu powiatowemu, a w miastach z własnymi statutami organowi politycznemu do rozstrzygania reklamacyj ustanowionemu, — a drugi egzemplarz przechowa u siebie. Przy wyborach z kuryi ogólnej mają naczelnicy tych gmin, które są z innymi gminami do jednego zbiornego miejsca wyborczego przyłączone, przesłać listy wyborcze ze swych gmin naczelnikowi tej gminy, która jako zbiorne miejsce wyborcze jest ustanowioną.

§. 29.

Na podstawie przedłożonych list wyborczych Starostwo powiatowe ma wystawić dla wyborców ze wszystkich gmin swego powiatu karty legitymacyjne, w której ma być powołana liczba porządkowa listy wyborczej, imię i nazwisko uprawnionego do wyboru, miejsce, w którym wybór ma się odbyć

i oznaczenie czasu, w którym głosowanie ma się rozpocząć i skończyć.

W miastach z własnymi statutami obowiązana jest do wygotowania kart legitymacyjnych Zwierzchność gminy.

Karty legitymacyjne mają być doręczone każdemu wyborcy za własnoręcznie potwierdzonym receptem najpóźniej trzy dni przed dniem wyboru.

Doręczenie może nastąpić przez pocztę lub przez Zwierzchność gminy, w której wyborca zamieszkuje.

Równocześnie pada Starostwo powiatowe, a w miastach z własnymi statutami Zwierzchność gminna do powszechnej wiadomości, że każdy wyborca, któryby z jakiegokolwiek przyczyny karty legitymacyjnej nie otrzymał, może w przeciagu ostatnich dwóch dni przed wyborami otrzymać od tejsze władzy duplikat karty legitymacyjnej. Zgłaszającemu się po taki duplikat wyborcy obowiązana jest odnośna władza tenże bezwarunkowo i bez jakiegokolwiek przeszkody wydać.

§. 30.

Równocześnie z kartami legitymacyjnymi ma być doręczona każdemu wyborcy karta do głosowania, zaopatrzona pieczęcią Starostwa powiatowego, a w miastach z własnymi statutami pieczęcią Zwierzchności gminnej z dodatkiem umieszczonym na karcie legitymacyjnej, że głosy oddane na innych, taką pieczęcią nie zaopatrzonych kartach, będą uważane za nieważne.

Co do sposobu doręczania i wydawania duplikatów kart do głosowania obowiązują postanowienia §. 29. co do kart legitymacyjnych.

§. 31.

Dla wyborów z każdego ciała wyborczego ustanowiony będzie ze strony c. k. Rządu komisarz wyborczy. Komisarza wyborczego ustanawiać ma dla ciał wyborczych z izb handlowych i przemysłowych, jak również z miast, mających własne statuta c. k. Namiestnik kraju — dla wszystkich innych ciał wyborczych naczelnicy powiatowych władz politycznych tych powiatów, w których są główne miejsca wyborcze.

Ustanowienie komisarza wyborczego podane będzie do wiadomości wyborców najmniej na 8 dni przed dniem wyborów przez pisemne ogłoszenie przybite na zwyczajnem miejscu ogłoszeń c. k. Starostwa powiatowego — a oprócz tego przez ustne ogłoszenie przed rozpoczęciem samego aktu wyborczego. Urząd komisarza wyborczego jest honorowym urzędem obywatelskim, od którego przyjęcia nikt — z wyjątkiem przeszkód nie dających się usunąć — uchylić się nie może.

IV. Wybór posła sejmowego.

§. 32.

Wyborami z każdego ciała wyborczego, z wyjątkiem izb handlowych i przemysłowych kieruje w obecności komisarza wyborczego komisya wyborcza, utworzona z tegoż ciała wyborczego, a składająca się:

1. w każdym ciełe wyborczem z większych posiadłości gruntowych z trzech członków wybranych przez uprawnionych do wyboru i z dwóch mianowanych przez komisarza rządowego;

2. w każdym ciełe wyborczem miast w §. 2. wymienionych z naczelnika gminy (burmistrza) albo wyznaczonego przez niego zastępcę i trzech członków rady gminnej przez niego powołanych tudzież z trzech członków mianowanych przez komisarza wyborczego z pomiędzy uprawnionych wyborców;

3. w każdym ciełe wyborczem gmin wiejskich i kuryi ogólnej z dwóch członków mianowanych przez komisarza wyborczego, dwóch członków powołanych przez naczelnika gminy miejsca wyboru z pomiędzy członków rady gminnej i z trzech członków wybranych przez wyborców z tegoż ciała wyborczego.

§. 33.

Komisya wyborcza złożona w powyższy sposób wybiera z pomiędzy siebie absolutną większością głosów przewodniczącą. Gdy absolutnej większości głosów osiągnąć się nieda, oznacza osobę przewodniczącego komisarz wyborczy.

§. 34.

Karta legitymacyjna wydana wyborcom przez Starostwo, nadaje im prawo wstępu do miejsca wyboru i zastępuje wezwania do jawienia się w oznaczonym czasie do głosowania.

Z uderzeniem godziny na kartach legitymacyjnych jako początek aktu wyborczego oznaczonej, ma każdy wyborca wolny wstęp do lokalu wyborczego i nie może być z tegoż przed ukończeniem wyboru wydalonym.

§. 35.

Lokal wyborczy ma być w ten sposób urządzony, ażeby wszyscy do głosowania uprawnieni mogli być pomieszczeni w jednej sali i to w tej samej, w której urzęduje komisya wyborcza i komisarz wyborczy. Pod żadnym warunkiem nie może być miejsce urzędowania tej komisyi i komisarza w jakikolwiek sposób odosobnione, oddzielone albo odgraniczone od miejsca, gdzie znachodzą się wyborcy. Stół, przy którym komisya i komisarz urzęduje, ma być ustawiony w środku lokalu wyborczego tak, ażeby wszyscy wyborcy mieli ze wszystkich stron wolny dostęp do tegoż i wszystkie czynności komisyi mogli wszestrzennie kontrolować.

Jak długo wybór nie zostanie skończony, musi przy stole znachodzić się nieprzerwanie co najmniej trzech członków komisyi.

§. 36.

W oznaczonym dniu i godzinie zaczną się wybory w przeznaczonym miejscu bez względu na liczbę jawiących się członków w ten sposób, że najprzód wybiera się i ukonstytuowuje się w sposób w §. 32. oznaczony komisya wyborcza, której ma być oddana lista wyborcza i przygotowane spisy głosowania.

§. 37.

O ile rozchodzi się o członków komisyi wybrać się mających, nastąpi ich wybór przez wszystkich w lokalu wyborczym obecnych wyborców, uprawnionych do głosowania drogą ustnego głosowania. W celu przeprowadzenia tego głosowania ułożoną będzie komisya prowizoryczna, złożona z naczelnika miejscowej gminy i jednego członka Rady gminnej, powołanego przez niego i jednego z pomiędzy obecnych wyborców, powołanego przez komisarza wyborczego. Komisya ta odbierze głosy obecnych wyborców w ten sposób, że jeden jej członek odczyta imiona wyborców z listy wyborczej, a drudzy dwaj będą zapisywać głosy oddane na członków komisyi. Rezultat tego wyboru ogłosi komisarz wyborczy i natychmiast po ogłoszeniu ustąpi komisya prowizoryczna, a miejsce jej zajmie komisya wyborcza.

Członkowie tejże komisyi, którzy mają być powołani przez komisarza lub naczelnika gminy, będą powołani aż po przeprowadzeniu członków, wybrać się mających.

Bezpośrednio po złożeniu komisji nastąpi wybór jej przewodniczącego.

§. 38.

Przewodniczący komisji wyborczej ma zebranych wyborców przedstawić treść §§-ów 18. i 19. ordynacji wyborczej co do warunków, potrzebnych na posła, ma im wyjaśnić sposób głosowania i obliczenia głosów, a w końcu wezwać, aby swoje głosy oddawali wedle swobodnego przekonania, bez wszelkich samolubnych celów, tak jak to uważają wedle swojej najlepszej wiedzy i sumienia za najodpowiedniejsze dla ogólnego dobra.

§. 39.

Jeżeli kto przed rozpoczęciem głosowania podniesie zarzuty przeciw którejkolwiek osobie, wciągniętej do listy wyborczej, że ta osoba nie jest uprawnioną do wybierania posła, bo od czasu ułożenia listy wyborców utraciła któryś z warunków prawa wyborczego, to co do tego zarzutu ma natychmiast powziąć uchwałę komisja wyborcza i to bez wszelkiego rekursu.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem głosowania ma komisja wyborcza przekonać się, czy urna przeznaczona do wrzucania kartek głosowania jest próżną.

§. 40.

Głosowanie na posła rozpoczyna się tem, że najprzód oddają swoje kartki głosowania członkowie komisji wyborczej, o ile mają prawo wyboru.

Następnie wywołuje jeden członek komisji wyborczej do głosowania wszystkich wyborców w porządku, jak ich imiona były wpisane w liście wyborczej.

Wyborcy, którzy przyszli na wybory już po wywołaniu ich imion, muszą po odczytaniu całej listy zgłosić się w komisji wyborczej i oddać swoje kartki głosowania.

§. 41.

Każdy do głosowania przywołany wyborca, okazując swoją kartę legitymacyjną, ma oddać komisji kartkę do głosowania, w której ma być nazwaną dokładnie ta osoba, która ma zostać posłem sejmowym.

Jeżeli jakie ciało wyborcze ma wybierać dwóch lub kilku posłów, ma każdy wyborca podać tyle imion, ilu posłów wybrać należy.

Każdy wyborca, do urny wyborczej przywołany, ma prawo żądać przed oddaniem głosu, ażeby dano mu czystą kartkę do głosowania, zaopatrzoną pieczęcią urzędową. W takim wypadku obowiązany jest komisarz wyborczy, któremu przed wyborem polityczny urząd powiatowy, względnie w miastach o własnych statutach Zwierzchność gminy ma dostarczyć odpowiedniego zapasu kartek do głosowania — bezzwłocznie dać jeden egzemplarz karty do głosowania na żądanie wyborcy, bez względu na to, czy taka karta była mu już przedtem doręczona, a przewodniczący komisji jest obowiązany dać temu wyborcy krótki przeciąg czasu i możność, ażeby albo sam kartkę w lokalu wyborczym wypełnił, albo drugiemu wyborcy poruczył ją wypełnić.

§. 42.

Jeżeli przy głosowaniu zajdzie jaka niepewność co do tożsamości wyborcy, to o tem orzeka natychmiast bez rekursu komisja wyborcza.

§. 43.

Imię każdego wyborcy, który oddał swój głos, ma komisya wyborcza wciągnąć do spisu głosowania, mającego się prowadzić w dwu egzemplarzach.

Nieważnymi są te głosy wyborców, któreby oddano z jakimś zastrzeżeniem, albo z jakimś nakazem dla posła wybrać się mającego.

O ważności lub nieważności poszczególnych głosów rozstrzyga natychmiast komisya wyborcza bez rekursu.

§. 44.

Komisya wyborcza obowiązana jest prowadzić protokół z aktu wyborczego, w którym mają być zamieszczone w szczególności wszystkie orzeczenia komisji, uchwalone w wypadkach, niniejszą ustawą przewidzianych.

Wybory powinny się odbyć w przeciągu wyznaczonego dnia. Jeżeliby jednak zaszło coś takiego, że nie możnaby rozpocząć, dalej prowadzić, albo ukończyć wyboru, to komisya wyborcza może dalszą czynność wyborczą za zgodą komisarza wyborczego odłożyć na następny dzień. O tem należy uwiadomić wyborców w taki sposób, jakiego zwykłe używa się w dotyczącem miejscu.

§. 45.

Czas, przeznaczony do głosowania, nie może być krótszym od przeciągu czterech godzin.

Po upływie czasu, przeznaczonego do oddania głosów, ma obwieścić przewodniczący komisji wyborczej, że głosowanie ukończone; jednak wyborcom, którzy w chwili tej jeszcze w lokalu wyborczym się znajdują, a którzy dotychczas jeszcze głosów nie oddali, nie może być odjętą możność oddania głosów. Następnie ma komisya sprawdzić zgodność liczby oddanych kartek z liczbą wyborców, zapisanych w spisie głosowania, poczem cała komisya wyborcza i komisarz wyborczy mają podpisać obydwie spisy głosowania i ma się natychmiast przystąpić do otwarcia kartek i obliczenia głosów.

Czynność ta ma być przeprowadzoną jawnie w obecności i przy wglądzie wszystkich wyborców w następujący sposób:

Przewodniczący komisji wyciąga z urny po jednej kartce, otwiera każdą z osobna i odczytuje imię kandydata na niej umieszczone, poczem podaje odczytaną kartkę drugiemu członkowi komisji, który prawdziwość odczytanego imienia potwierdza — i kartki w takim porządku, jak były oddane, otwarte składa. Równocześnie dwóch innych członków komisji prowadzi listy głosowania w ten sposób, że zapisują przy pierwszym głosie, który otrzymał kandydat na posła, jego imię i nazwisko i przy nim liczbę „1“, — przy drugim liczbę „2“ i t. d.

§. 46.

Gdy kartka do głosowania mieści w sobie więcej imion niż ma być wybranych posłów — to imiona dalej napisane, o ile liczbę posłów wybrać się mających przewyższają, uważają się jako zupełnie nie napisane i zupełnie się nie uwzględniają. Kiedy na kartce napisano mniej imion, niż wynosi liczba posłów wybrać się mających, to głosy przez napisanie tych imion oddane są ważne. Kiedy imię jednej i tej samej osoby na tej samej kartce kilka razy jest napisane, liczy się przy obliczeniu głosów tylko jako jeden głos.

Imiona nie jasne i niedokładne do tego stopnia, że niema pewności, którą osobę oznaczają — uważają się jako głosy nieważne. Orzeka o tem komisya wyborcza, a orzeczenie jej ma być w protokole zamieszczone.

§. 47.

Po obliczeniu głosów podaje przewodniczący komisji rezultat tegoż do wiadomości wyborców, poczem wszyscy członkowie komisji i komisarz wyborczy podpisują protokół i listy głosowania i przewodniczący komisji oddaje wszystkie akta wyborcze komisarzowi wyborczemu. Członek komisji nie chcący podpisać protokołu, ma prawo umieścić w tymże protokole przyczyny, dla których odmawia podpisu.

Gdy rezultat wyboru posła ma być obliczony w głównem miejscu wyboru — przedsiębiorze przewodniczący komisji w obecności wszystkich członków komisji i wyborców znajdujących się w lokalu wyborczym opieczetowanie wszystkich aktów wyborczych razem z kartkami głosowania pieczęcią urzędową miejscowej zwierzchności gminnej, umieszcza na zewnątrz napis oznaczający treść i oddaje tak opieczetowane akta wyborcze komisarzowi wyborczemu, który obowiązany jest odesłać je bezwzględnie do c. k. Starosty powiatowego głównego miejsca wyboru. Każdemu z członków komisji przysługuje prawo przyłożyć także swoją prywatną pieczęć.

Na zewnętrznej stronie opieczetowanych aktów umieścić ma przewodniczący komisji imię i nazwisko kandydata, który w tem miejscu wyboru otrzymał najwięcej głosów.

§. 48.

Zbadanie i ogłoszenie ogólnego regulaminu wyboru należy do głównej komisji wyborczej w głównem miejscu wyboru zebrać się mającej.

Komisję tę zwołuje najdalej do trzech dni po nadesłaniu aktów wyborczych ze wszystkich miejsc wyborczych dotyczącego okręgu wyborczego Starosta powiatowy głównego miejsca wyboru. Komisya ta składa się z siedmiu członków, a mianowicie z naczelnika gminy głównego miejsca wyboru, lub jego zastępcy, dwóch członków rady gminnej głównego miejsca wyborczego przez tegoż naczelnika powołanych, dwóch członków z pomiędzy uprawnionych do wyboru w dotyczącej kurii tego samego okręgu wyborczego przez komisarza wyborczego głównego miejsca wyboru powołanych, a w końcu z dwu kandydatów na posła w tym okręgu wyborczym, którzy w największej liczbie poszczególnych miejsc wyborczych swego okręgu wyborczego najwięcej głosów otrzymali.

Na wypadek, gdyby we wszystkich miejscach wyborczych danego okręgu wyborczego jeden i ten sam kandydat otrzymał największą ilość głosów, — względnie gdyby w dniu urzędowania głównej komisji wyborczej jeden lub oba kandydaci do tegoż nie zgłosili się — powołuje jednego względnie i dwóch ostatnich członków komisji z pomiędzy wyborców dotyczącego okręgu wyborczego komisarz wyborczy głównego miejsca wyboru.

Komisya urzęduje w obecności komisarza wyborczego głównego miejsca wyboru — w lokalu możliwie najobszerniejszym, urządzonym w sposób w §. 35. ustawy oznaczonym, przyczem mają wyborcy prawo być obecnymi w miarę objętości miejsca.

§. 49.

Komisya przyjmuje z rąk komisarza wyborczego opieczetowane akta, nadesłane ze wszystkich miejsc wyborczych, stwierdza nienaruszenie pieczęci i konstatuje także, którzy dwaj kandydaci poselscy w największej liczbie miejsc wyboru największą ilość głosów otrzymali. Odnosnie do tego skonstatowania powołuje komisarz wyborczy tych kandydatów w skład komisji.

Każdemu z członków komisji wyborczych poszczególnych miejsc wyborczych tego okręgu wyborczego, którzy po myśli §. 47. tej ustawy przyłożyli na akta wyborcze swoje prywatne pieczęcie, wolno żądać od komisarza głównego miejsca wyborczego przed rozpakowaniem aktów zbadania, czy przyłożona przez dotyczącego wyborcę pieczęć jest nienaruszoną.

Komisja wybiera z pomiędzy siebie przewodniczącego absolutną większością głosów. Gdyby taka większość nie dała się osiągnąć, mianuje przewodniczącego z pomiędzy członków komisji komisarz wyborczy. Następnie przystępuje komisja do obliczenia głównego rezultatu wyboru na podstawie obliczeń dokonanych przez komisje wyborcze poszczególnych miejsc wyborczych.

Na żądanie któregokolwiek członka komisji należy skontrolować obliczenie rezultatu wyboru w poszczególnych miejscach wyborczych, co do których żądanie takie będzie postawione, przez porównanie list głosowania z oddanymi kartkami głosowania.

Rezultat ogólnego obliczenia ogłosi obecnym przewodniczący komisji.

Co do całej czynności komisji spisany będzie protokół, który podpiszą wszyscy członkowie komisji i komisarz wyborczy.

§. 50.

Izby handlowe i przemysłowe dokonują wyboru w obecności komisarza wyborczego, wyznaczonego przez namiestnika na zgromadzeniu wszystkich członków do głosowania uprawnionych przez głosowanie kartkami wedle przepisów istniejących co do urzędowania w tychże izbach i wedle postanowień tej ustawy bez względu na liczbę obecnych członków. Protokół z tego wyboru ma spisać sekretarz izby i oddać go po skończeniu wyboru razem z wszystkimi aktami wyboru i oddanymi kartkami głosowania, komisarzowi wyborczemu w celu przesłania Namiestnikowi kraju.

§. 51.

Za wybranego posłem ma się ten uważać, kto otrzymał więcej jak połowę wszystkich oddanych ważnych głosów.

Gdyby absolutną większość głosów otrzymała większa ilość osób, niż wynosi liczba wybrać się mających posłów, to o wyborze rozstrzyga wyższa cyfra głosów, lub przy równej liczbie głosów los, mający się wyciągnąć przez przewodniczącego komisji wyborczej.

§. 52.

Gdy przy głosowaniu nie padła na nikogo taka większość głosów, należy zarządzić ściślejszy wybór. Gdy brak takiej większości głosów okaże się przy ogólnem obliczeniu rezultatów głosowania w poszczególnych miejscach wyboru, ma zarządzić ten ściślejszy wybór c. k. Starosta powiatowy głównego miejsca wyboru we wszystkich dotyczących miejscach wyborczych, a rezultat tych wyborów będzie obliczony po myśli postanowień §§-fów 48. i 49. niniejszej ustawy.

§. 53.

Przy ściślejszym wyborze mają wyborcy ograniczyć się tylko na tych kandydatach, którzy po wybranych absolutną większością otrzymali względnie najwyższą liczbę głosów.

Liczba kandydatów przychodzących do ściślejszego wyboru musi być zawsze dwa razy większą niż liczba posłów wybrać

się mających. Przy równości głosów rozstrzyga los, kto ma przyjść do ściślejszego wyboru.

Każdy głos padający przy ściślejszym wyborze na osoby nie przeznaczone do tego wyboru, ma się uważać jako nieważny.

Gdy przy ściślejszym wyborze wszystkie oddane ważne głosy będą podzielone pomiędzy wszystkich do tego wyboru przeznaczonych kandydatów w równych częściach tak, że każdy z nich ma za sobą połowę wszystkich głosów — wtedy rozstrzyga o wyborze los przez przewodniczącego komisji wyborczej wyciągnąć się mający.

Gdy poza tym wypadkiem głosowanie nie doprowadza do absolutnej większości, należy zarządzić i dalsze wybory ściślejsze, aż dopóki nie osiągnie się absolutnej większości, co do wszystkich, mających się wybrać posłów, lub wymienionej w poprzednim ustępie równości głosów dla wszystkich osób, przeznaczonych do ściślejszego wyboru, w którym to ostatnim wypadku los rozstrzyga ostatecznie o wyborze.

Ci uprawnieni wyborcy, którzy przy pierwszym wyborze zupełnie nie głosowali, nie są jeszcze dlatego wykluczeni od wykonania tego prawa przy wyborze ściślejszym.

§. 54.

Gdy w końcu wybór przepisanej w dotyczącym okręgu wyborczym liczby posłów zostanie należycie przeprowadzony, ma być zamknięty protokół czynności wyborczej i podpisany przez wszystkich członków komisji wyborczej jak również przez komisarza wyborczego, następnie z dołączeniem wszystkich kartek głosowania opieczętowany i komisarzowi wyborczemu w celu przesłania c. k. Namiestnikowi oddany.

§. 55.

Namiestnik ma, przeglądnowszy akta wyborcze jemu nadesłane, każdemu wybranemu posłowi, co do którego nie zachodzą przyczyny wykluczające go po myśli niniejszej ustawy od obieralności, doręczyć certyfikat wyborczy.

Certyfikat ten uprawnia wybranego posła wstąpić do Sejmu i usprawiedliwia domniemanie ważności na tak długo, dopóki Sejm inaczej nie postanowi.

§. 56.

Wszystkie akta wyborcze ma następnie c. k. Namiestnik przesłać Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy obowiązany jest zbadać akta wszystkich wyborów i przedstawić co do wszystkich swoje wnioski Sejmowi, a to najdalej do roku od dnia przeprowadzenia wyborów. Sejmowi przysłuży prawo ostatecznego roztrzymania o ważności każdego poszczególnego wyboru.

Postanowienie końcowe.

§. 57.

Do ważności uchwały Sejmu o zmianie postanowień tej ustawy potrzeba obecności co najmniej dwóch trzecich części wszystkich posłów.

Gdy taka liczba posłów jest obecną, zmiana może nastąpić absolutną większością głosów obecnych.

Art. II.

Ustawa ta ma wejść w życie z chwilą rozpisania najbliższych ogólnych wyborów sejmowych.

